

BACHMOTETTEN

Johann Sebastian Bach.

LUTHERS BACH ENSEMBLE

kleinkoor & barokorkest o.l.v. Tymen Jan Bronda | David van Laar (altus)

GRONINGEN
STEENWIJK

ZA 2 nov 20:00
ZO 3 nov 16:00

Akerk
Grote kerk

Sponsors:

 kunstraad groningen

LDF Luthers Diaconessenhuis fonds

**GROTE
KERK**
STEENWIJK
CULTUUR

**GRONINGER
KERKE**

 **BERINGER
HAZEWINKEL**

Akerk

Programma

Johann Sebastian Bach
(1685-1750)

Der Geist hilft unser Schwachheit
auf (BWV 226)

Fürchte dich nicht, ich bin bei dir (BWV 228)

George Frideric Handel
(1685- 1759)

Air: Oh Lord, whose Mercies
numberless
(uit Oratorio Saul, HWV 53)

Air: But who may abide the day of His
coming?
(uit Oratorio Messiah, HWV 56)

Johann Sebastian Bach

Lobet den Herrn, alle Heiden (BWV 230)

PAUZE

Johann Sebastian Bach

Komm, Jesu, komm (BWV 229)

Jesu, meine Freude (BWV 227) (solistisch bezet)

Georg Philipp Telemann
(1681-1767)

Concerto a 4, TWV 43:Es1
Largo – Allegro – Andante – Allegro

Johann Sebastian Bach

Singet dem Herrn ein neues Lied (BWV 225)

Voorwoord

Beste concertbezoeker,

Het is een bijzondere eer om u te mogen verwelkomen bij deze uitvoering van de zes motetten van Johann Sebastian Bach door het Luthers Bach Ensemble. Deze motetten, de meeste gecomponeerd tussen 1723 en 1730, zijn prachtige voorbeelden van Bachs meesterschap in het componeren van vocale muziek.

Vandaag hoort u het kleinkoor in samenwerking met instrumentalisten van het Luthers Bach Ensemble. Bachs motetten zijn niet alleen prachtig om naar te luisteren, maar ook fascinerend door hoe hij elke stem en elk instrument een unieke rol geeft in het geheel. Alle stemmen zijn zo nauwkeurig verweven dat je bij elke uitvoering weer nieuwe details ontdekt. Ik hoop dat u tijdens dit concert niet alleen geraakt wordt door de grootsheid van deze muziek, maar ook door de verfijning ervan. De complexiteit en rijkdom van de muziek blijven tot op de dag van vandaag indrukwekkend.

Geen concert van het Luthers Bach Ensemble zou mogelijk zijn zonder de steun van onze vrijwilligers, donateurs, sponsors en subsidieverstrekkers. Uw bijdrage is van onschatbare waarde en wij willen u daarvoor hartelijk bedanken. Mocht u zich geroepen voelen om ons als donateur te steunen, dan vindt u meer informatie achter in dit programmaboekje en op onze website.

We hopen dat u geniet van deze bijzondere uitvoering, en we zien u graag terug bij een volgend concert!

Suzanne de Vries,
Choir Manager Kleinkoor Luthers Bach Ensemble

Toelichting

Johann Sebastian Bach (1685 – 1750) schreef zes Motetten. Deze zangstukken worden beschouwd als een hoogtepunt in Bachs vocale werken. Het zijn monumenten in de polyfonie (vaak benadrukt door imitatie: canon, fuga). De Bijbel van de muziek worden deze Motetten wel genoemd. Ze werden geschreven voor plechtigheid doeleinden, zoals begrafenissen.

Singet dem Herrn ein neues Lied
Der Geist hilft unser Schwachheit auf
Jesu, meine Freude
Fürchte dich nicht, ich bin bei dir
Komm, Jesu, komm
Lobet den Herrn, alle Heiden

Rond 1726 componeerde Bach het motet **Singet dem Herrn ein neues Lied (BWV 225)**. Het motet is drielidig, snel – langzaam – snel, voor 8-stemmig dubbelkoor. Het duurt 13 minuten. Deel 1 is gebaseerd op de Bijbeltekst uit Psalm 149. Deel 2 is een dialoog tussen de 2 koren. Koor 2 zingt het koraal Wie sich ein Vater erbarmet, koor 1 zingt Gott, nimm dich ferner unser an. Deel 3 is gebaseerd op Psalm 150, Lobet den Herrn en de lofprijzing Alles was Odem hat.

In 1729 klonk het motet **Der Geist hilft unser Schwachheit auf (BWV 226)**. Dit 3-delige zangstuk is voor 8-stemmig dubbelkoor en duurt ca 8 minuten. In het eerste deel klinkt Der Geist hilft unser Schwachheit auf. Deel 2 is een dubbelfuga met Der aber die Herzen forschet met Denn er vertritt die Heiligen. Dan volgt het slotkoraal Komm, heiliger Geist.

Het beroemde vijfstemmige motet **Jesu, meine Freude (BWV 227)** werd voor het eerst uitgevoerd in 1723 kort nadat Bach als cantor in Leipzig was aangesteld. Het motet duurt meer dan 20 minuten en is hiermee het meest uitgebreide motet van Bach. Het is bestemd voor 5-stemmig koor en omvat 11 delen. De kern van de tekst werd gehaald uit de verzen van Romeinen 8, de begrafenispraak. Centraal staat het Bijbelcitaat Ihr aber seid nicht fleischlich, sondern geistlich. Enkele stellingen: Er is niets te vrezen voor wie de geest volgt – uw lichaam gaat wel dood, maar uw geest blijft levend – het verlangen naar Jezus.

Fürchte dich nicht (BWV 228) bestaat uit 2 delen en werd in 1726 uitgevoerd tijdens een begrafenisdienst van een goede kennis van Bach. Het motet dat ca 8 minuten duurt werd waarschijnlijk geschreven toen Bach nog in Weimar woonde. Het werk is voor 8-stemmig dubbelkoor en is gebaseerd op teksten uit Jesaja. In het eerste deel klinkt de inleiding (antifoon) Variaties per choros. Het tweede deel betreft een 3-stemmige fuga met de woorden Fürchte dich nicht, ich bin bei dir, samen met Ich habe dich bei deinem Namen gerufen. Het laatste deel gebruikte Bach in Fürchte dich nicht, du bist mein, de noten van zijn naam BACH (b en h zijn in het Duits bes en b).

Komm, Jesu, komm (BWV 229) uit 1734 is een 8-stemmig motet gebaseerd op een begrafenshymne ter gelegenheid van de ter aardebestelling van een professor theologie te Leipzig. Het werk duurt ca 8 minuten. Vers 1: Komm, Jesu, komm, mein Leib ist müde. Vers 2 (een koraal): Drum schließ ich mich in deine Hände und sage, Welt, zu guter Nacht!

Lobet den Herrn, alle Heiden (BWV 230) uit 1821 neemt een aparte plaats in binnen de motetten van Bach omdat er enige twijfel is over de authenticiteit. Men twijfelt over het auteurschap van Bach omdat het pas in gedrukte versie in 1821 verscheen. Het is slechts vierstemmig terwijl de andere motetten vijfstemmig of dubbelkorig zijn. Het motet bestaat uit slechts één deel en duurt ca 5 minuten. Het behandelt de korte Psalm 117.

Teksten & vertalingen

Der Geist hilft unser Schwachheit auf (BWV 226)

I.
Der Geist hilft unser Schwachheit auf,
denn wir wissen nicht, was wir beten sollen,
wie sichs gebühret;
sondern der Geist selbst vertritt uns aufs beste
mit unaussprechlichem Seufzen.

De Geest komt onze zwakheid te hulp,
want wij weten niet wat wij moeten bidden
zoals het hoort,
maar de Geest zelf pleit het beste voor ons
met een onuitsprekelijk gezucht.

II.
Der aber die Herzen forschet,
der weiß, was des Geistes Sinn sei;
denn er vertritt die Heiligen
nach dem, das Gott gefällt.

Maar wie de harten doorzoekt,
die weet wat de bedoeling van de Geest is;
want hij pleit voor de heiligen
naar wat God behaagt.

III.
Du heilige Brunst, süßer Trost
nun hilf uns, fröhlich und getrost
in deinem Dienst beständig bleiben,
die Trübsal uns nicht abtreiben.
O Herr, durch dein Kraft uns bereit
und stärk des Fleisches Blödigkeit,
daß wir hie ritterlich ringen,
durch Tod und Leben zu dir dringen.
Halleluja, halleluja.

O heilig vuur, zoete troost,
help ons dat wij verheugd en gerust
standvastig in uw dienst blijven,
dat de ellende ons niet van u af drijft.
O Heer, maak ons gereed door uw kracht
en sterk de zwakheid van het vlees,
zodat wij ridderlijk vechten
om ons door dood en leven een weg naar u te banen.
Halleluja, halleluja.

Fürchte dich nicht, ich bin bei dir (BWV 228)

I. (Jesaja 41:10)
Fürchte dich nicht, ich bin bei dir;
weiche nicht, denn ich bin dein Gott!
Ich Stärke dich, ich helfe dir auch,
ich erhalte dich
durch die rechte Hand meiner Gerechtigkeit.

Vrees niet, ik ben bij je;
wijk niet, want ik ben je God!
Ik geef je kracht, ik help je ook,
ik bewaar je
met de rechterhand van mijn gerechtigheid

II. (Jesaja 43:1b)
Fürchte dich nicht,
denn ich habe dich erlöst,
ich habe dich bei deinem Namen gerufen,
du bist mein!

Vrees niet,
want ik heb je verlost,
ik heb je bij je naam geroepen,
je bent van mij!

Air: Oh Lord, whose Mercies numberless

O Lord, whose mercies numberless
O'er all thy works prevail:
Though daily man Thy law transgress,
Thy patience cannot fail.
If yet his sin be not too great,
The busy fiend control;
Yet longer for repentance wait,
And heal his wounded soul.

O Heer, wiens talloze zegeningen
over al Uw werken heersen:
Uw geduld kan niet worden aangetast, ook al
overtreedt de mens dagelijks Uw geboden.
Wanneer hij (Saul) nog niet te zwaar heeft
gezondigd, houd dan de duivel in hem in
bedwang. Wacht iets langer op zijn berouw,
en genees zijn gewonde ziel.

Air: But who may abide the day of His coming?

But who may abide the day of His coming?
And who shall stand when He appeareth?
For He is like a refiner's fire.

Maar wie zal de dag van Zijn komst verdragen?
Wie zal stand houden als Hij verschijnt?
Want Hij is als het vuur van een smelter.

Lobet den Herrn, alle Heiden (BWV 230)

Lobet den Herrn, alle Heiden,
und preiset ihn, alle Völker!

Denn seine Gnade und Wahrheit
waltet über uns in Ewigkeit.

Alleluja.

Loof de Heer, alle volken
en prijs hem, alle naties!

Want zijn genade en waarheid
heersen over ons in eeuwigheid.

Halleluja.

Komm, Jesu, komm (BWV 229)

I.
Komm, Jesu, komm, mein Leib ist müde,
die Kraft verschwindt je mehr und mehr.
Ich sehne mich nach deinem Friede;
der saure Weg wird mir zu schwer.
Komm, komm, ich will mich dir ergeben;
du bist der rechte Weg, die Wahrheit
und das Leben.

Kom, Jezus, kom, mijn lichaam is moe,
mijn kracht neemt steeds meer af.
Ik verlang naar uw vrede;
de moeizame weg wordt mij te zwaar.
Kom, kom, ik wil mij aan u overgeven;
u bent de juiste weg, de waarheid
en het leven.

II.
Drum schließ ich mich in deine Hände
und sage, Welt, zu guter Nacht!
Eilt gleich mein Lebenslauf zu Ende,
ist doch der Geist wohl angebracht.
Er soll bei seinem Schöpfer schweben,
weil Jesus ist und bleibt
der wahre Weg zum Leben.

Daarom berg ik mij in uw handen
en zeg: Wereld, goede nacht!
Ook al loopt mijn leven snel ten einde,
mijn geest blijft levend.
Die zal bij zijn schepper zweven,
omdat Jezus is en blijft
de ware weg naar het leven.

Jesu, meine Freude (BWV 227)

I. (Vers 1)

Jesu, meine Freude
meines Herzens Weide,
Jesu, meine Zier,
ach wie lang, ach lange
ist dem Herzen bange
und verlangt nach dir!
Gottes Lamm, mein Bräutigam,
außer dir soll mir auf Erden
nichts sonst Liebers werden.

Jezus, mijn vreugde,
lafenis van mijn hart,
Jezus, mijn sieraad,
ach, hoe lang, ach, zo lang
is mijn hart al bang
en verlangt het naar u!
Lam van God, mijn bruidegom,
niets op aarde
zal mij dierbaarder zijn dan u.

II. (Rom. 8: 1, 4b)

Es ist nun nichts Verdammliches
an denen, die in Christo Jesu sind,
die nicht nach dem Fleische wandeln,
sondern nach dem Geist.

Zo is er dan nu geen veroordeling
voor hen die in Christus Jezus zijn,
die niet wandelen naar het vlees,
maar naar de Geest.

III. (Vers 2)

Unter deinen Schirmen
bin ich vor den Stürmen
aller Feinde frei.
Laß den Satan wittern,
laß den Feind erbittern,
mir steht Jesus bei!
Ob es itzt gleich kracht und blitzt,
ob gleich Sünd und Hölle schrecken:
Jesus will mich decken.

Onder uw bescherming
ben ik tegen de stormen
van alle vijanden gevrijwaard.
Laat Satan maar snuiven,
laat de vijand maar toornen,
mij staat Jezus bij.
Al dondert en bliksemt het nu,
al jagen zonde en hel mij angst aan:
Jezus zal mij behoeden.

IV. (Rom. 8: 2)

Denn das Gesetz des Geistes
der da lebendig machet in Christo Jesu,
hat mich frei gemacht
von dem Gesetz der Sünde und des Todes.

Want de wet van de Geest,
die levend maakt in Christus Jezus,
heeft mij vrij gemaakt
van de wet van de zonde en de dood.

V. (Vers 3)

Trotz dem alten Drachen,
trotz des Todes Rachen,
trotz der Furcht darzu!
Tobe, Welt, und springe,
ich steh hier und singe
in gar sichrer Ruh.
Gottes Macht hält mich in acht;
Erd und Abgrund muß verstummen,
ob sie noch so brummen.

Trotseer de oude draak,
trotseer de muil van de dood,
trotseer de angst daarvoor!
Raas maar, wereld, spring maar op,
ik sta hier en ik zing
in alle rust.
Gods macht zorgt voor mij,
aarde en afgrond moeten verstommen
hoe ze ook tekeergaan.

VI. (Rom. 8: 9)

Ihr aber seid nicht fleischlich sondern geistlich,
so anders Gottes Geist in euch wohnt.
Wer aber Christi Geist nicht hat,
der ist nicht sein.

U echter bent niet vleselijk maar geestelijk,
tenminste, als de Geest van God in u woont.
Maar wie de Geest van Christus niet heeft,
die behoort hem niet toe.

VII. (Vers 4)

Weg mit allen Schätzen!
du bist mein Ergötzen,
Jesu, meine Lust!
Weg ihr eitlen Ehren,
ich mag euch nicht hören,
bleibt mir unbewußt!
Elend, Not, Kreuz, Schmach und Tod,
soll mich, ob ich viel muß leiden,
nicht von Jesu scheiden.

VIII. (Rom. 8:10)

So aber Christus in euch ist,
so ist der Leib zwar tot
um der Sünde willen;
der Geist aber ist das Leben
um der Gerechtigkeit willen.

IX. (Vers 5)

Gute Nacht, o Wesen,
das die Welt erlesen,
mir gefälltst du nicht.
Gute Nacht, ihr Sünden,
bleibet weit dahinten,
kommt nicht mehr ans Licht!
Gute Nacht, du Stolz und Pracht!
Dir sei ganz, du Lasterleben,
gute Nacht gegeben!

X. (Rom. 8:11)

So nun der Geist des,
der Jesum von den Toten auferwecket hat,
in euch wohnt, so wird auch derselbige,
der Christum von den Toten auferwecket hat,
eure sterblichen Leiber lebendig machen,
um des willen, dass sein Geist in euch wohnt.

XI. (Vers 6)

Weicht, ihr Trauergeister,
denn mein Freudemeister,
Jesus, tritt herein.
Denen, die Gott lieben,
muß auch ihr Betrüben
lauter Zucker sein.
Duld ich schon hier Spott und Hohn,
dennoch bleibst du auch im Leide,
Jesu, meine Freude.

Weg met alle schatten!
U bent mijn genot,
Jezus, mijn lust!
Weg, ijdele loftuitingen,
ik wil jullie niet horen,
blijf buiten mijn bewustzijn!
Ellende, nood, kruis, smaad en dood
zullen mij, hoeveel ik ook moet lijden,
niet van Jezus scheiden.

Als Christus echter in u is,
is het lichaam weliswaar dood
vanwege de zonde;
maar de Geest is het leven
vanwege de gerechtigheid.

Goedenacht, o wezen
dat de wereld heeft gekozen,
mij beval je niet.
Goedenacht, zonden,
blijf ver weg,
verschijn niet meer!
Goedenacht, trots en pracht!
Moge jou, zondig leven,
een goede nacht worden gegeven!

Als nu de Geest van hem
die Jezus van de doden heeft opgewekt
in u woont, zal hij
die Christus van de doden heeft opgewekt
ook uw sterfelijke lichaam levend maken,
zodat zijn Geest in u kan wonen.

Verdwijjn, droefheden,
want mijn vreugdemeeester,
Jezus, komt binnen.
Voor hen die God liefhebben
moet ook hun verdriet
louther zoetheid zijn.
Ook al moet ik hier spot en hoon verdragen,
u blijft ook in mijn lijden,
Jezus, mijn vreugde.

Singet dem Herrn ein neues Lied (BWV 225)

I.

(Psalm 149: 1)

Singet dem Herrn ein neues Lied;
die Gemeine der Heiligen sollen ihn loben.

(Psalm 149: 2)

Israel freue sich des, der ihn gemacht hat.
Die Kinder Zion sei'n fröhlich über ihrem
Könige,

(Psalm 149: 3)

sie sollen loben seinen Namen im Reihem;
mit Pauken und mit Harfen sollen sie ihm
spielen.

Zing voor de Heer een nieuw lied,
alle heiligen moeten hem loven.

Laat Israël zich verheugen over zijn maker.
Laten de kinderen van Sion blij zijn met hun
koning,

zij moeten zijn naam met reidans prijzen;
met pauken en met harpen moeten ze voor
hem spelen.

II.

Wie sich ein Vater erbarmet
Gott, nimm dich ferner unser an,
über seine junge Kinderlein,
so tut der Herr uns Armen,
so wir ihn kindlich fürchten rein.
Er kennt das arm Gemächte,
Gott weiß, wir sind nur Staub,
denn ohne dich ist nichts getan
mit allen unsern Sachen.
Gleichwie das Gras vom Rechen,
ein Blum und fallend Laub.
Der Wind nur drüber wehet,
so ist es nicht mehr da,
Drum sei du unser Schirm und Licht,
und trügt uns unsre Hoffnung nicht,
so wirst du's ferner machen.
Also der Mensch vergehet,
sein End, das ist ihm nah.
Wohl dem, der sich nur steif und fest
auf dich und deine Huld verlässt.

Zoals een vader zich ontfermt
God, blijf voor ons zorgen,
over zijn jonge kindertjes,
zo doet de Heer dat met ons stakkers
als we hem kinderlijk en zuiver vrezen.
Hij kent ons arme soort,
God weet dat wij slechts stof zijn,
want zonder u komt er niets terecht
van al onze zaken.
We lijken op het gras dat wordt afgemaaid,
een bloem en vallend blad.
De wind hoeft er maar overheen te blazen
en het is er niet meer.
Wees dus onze bescherming en ons licht,
en als onze hoop ons niet bedriegt,
dan zult u dat blijven.
Zo gaat de mens voorbij,
zijn einde nadert.
Gelukkig is degene die stevig en vast
op u en uw genade vertrouwt!

III.

(Ps 150: 2)

Lobet den Herrn in seinen Taten,
lobet ihn in seiner großen Herrlichkeit!

(Ps 150: 6)

Alles, was Odem hat, lobe den Herrn.
Halleluja!

Loof de Heer in zijn daden,
loof hem in zijn grote heerlijkheid!

Laat alles wat adem heeft de Heer loven.
Halleluja!

Foto: Suzanne Monnier

Tymen Jan Bronda

artistiek leider

Tymen Jan Bronda is organist, initiator, artistiek leider en dirigent van het door hem in 2006 opgerichte Luthers Bach Ensemble. Hij kreeg zijn eerste orgelles toen hij zeven jaar was. Na een aantal jaren les te hebben gehad van Piet Wiersma ging hij orgel studeren aan het conservatorium Groningen bij Johan Beeftink en Theo Jellema. Aan het conservatorium van Zwolle behaalde hij zijn diploma kerkmuziek. In 2009 werd zijn orgelstudie bij Reitze Smits, aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, voltooid met de titel Master of Music.

Tymen Jan werd in 2001 cantor-organist van de Lutherse Gemeente te Groningen en organiseerde in deze kerk de serie 'Orgel Anders' (crossover concerten in orgelland). Daarnaast speelt hij een belangrijke rol bij de Bachcantates die er ten gehore worden gebracht. Als docent Kerkmuziek is hij verbonden aan de opleiding Kerkmuziek Noord-Nederland van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). Als dirigent is hij verder verbonden aan kamerkoor Tiraña uit Groningen.

In 2012 nam Tymen Jan het initiatief tot een actie voor reconstructie van het voormalige Schnitgerorgel (1699/1717) van de Lutherse kerk in Groningen. Het klinkende resultaat van deze succesvolle actie, het door Bernhardt Edskes gebouwde barokorgel, kon in 2017 in gebruik worden genomen. Zo herleeft in de Lutherse kerk in Groningen een historische praktijk waarin bij de uitvoering van Bach-cantates het orgel als continuo-instrument wordt ingezet. Het is een interessante ontwikkeling die in de barokke uitvoeringspraktijk internationaal de aandacht trekt.

Tijdens de coronaperiode is de cantatecyclus Membra Jesu Nostri opgenomen. Ook nam Tymen Jan in deze tijd een nieuwe cd op bij het nieuwe barokke continuo-orgel van Bernhardt Edskes, samen met Robert Kuizenga en Mike Fentross.

David van Laar altus

Altus David van Laar zong als solist bij ensembles als Vox Luminis, het Radio Filharmonisch Orkest, Phion, het Orkest van het Oosten, het Luthers Bach Ensemble, Barockorchester Le Chardon, Eik en Linde, Barokopera Amsterdam en The Northern Consort.

Hij was de altsolist bij het live uitgezonden NPO Radio 4 Kerstconcert onder leiding van Klaas Stok, met het Radio Filharmonisch Orkest en Consensus Vocalis. Ook soleerde hij met Barokopera Amsterdam in Frankrijk in 'Purcell Gala; William and Mary'.

Een live-registratie van een concert met Vox Luminis werd uitgezonden op tv-zender France 3, waar hij soleerde in het Dixit Dominus van Händel.

Na een bachelor orgel studeerde David zang bij Hanneke de Wit aan het Prins Claus Conservatorium in Groningen (bachelor en master, beide cum Laude) en aan het Conservatorium van Amsterdam bij Xenia Meijer (master). Tegenwoordig wordt hij gecoacht door Margreet Honig.

David is als zang- en ensembledocent verbonden aan het Prins Claus Conservatorium te Groningen en geeft les aan de solisten van de Roden Girl Choristers.

Ivan Iliev

Eerste viool/aanvoerder

Ivan Iliev werd geboren in Pernik, Bulgarije. Na zijn studie aan de Nationale Muziekacademie in Sofia bij Verka Stefanova en Yossif Radionov, leidde zijn interesse in oude muziek hem naar de klas van Lucy van Dael aan het Conservatorium van Amsterdam, waar hij in 2011 afstudeerde. Ivan heeft deelgenomen aan masterclasses door leden van onder andere het Amadeus, Smetana en Bartok kwartet, waardoor zijn belangstelling voor kamermuziek en strijkkwartetrepertoire in het bijzonder, groeide. Hij was lid van het European Union Baroque Orchestra (EUBO), waar hij werkte onder leiding van Lars Ulrik Mortensen, Roy Goodman, Enrico Onofri, Petra Mullejans, Chiara Banchini en Edward Higginbottom. Sinds 2008 is hij lid van Erik Bosgraaf's Ensemble Cordevento, waarmee hij verschillende cd's opnam. In 2016 was Ivan medeoprichter van het Reicha Quartet, dat zich richt op 19e-eeuws strijkkwartetrepertoire uitgevoerd op historische instrumenten. Hun debuut-cd (in 2019) bevat een première-opname van Antonin Reicha's Quatuor Scientifique.

Momenteel is Ivan één van de concertmeesters van Valcav Luks' Collegium 1704 (Praag), waarmee hij optrad op festivals als het BachFest Leipzig, Salzburger Festspiele, Chopin en zijn Europa, Prague Spring, en het Bach Festival Montreal. In die hoedanigheid werkte hij mee aan cd-opnames met artiesten als Magdalena Kožená, Leila Schayegh en Xenia Löffler. In 2021 verscheen hij als solist in Bachs Brandenburgse concerten nrs. 1 & 4 in een DVD en een documentaire voor de cultuurzender ARTE. Ivan werkt ook regelmatig samen met Ensemble Odyssee, Castello Consort en de Van Swieten Society.

Luthers Bach Ensemble

Artistieke Leiding

Tymen Jan Bronda

Ensemble

Ivan Iliev	viool 1/aanvoerder
Emma Williams	viool 2
Ivan Saez Schwartz	altviool
Nika Zlatic	violoncello
Severiano Paoli	violone
Mike Fentross	luit
Robert Koolstra	orgel (continuo)

Kleinkoor

Sopranen

Eline Jongma*
Antje van der Tak
Emma Wilson
Sanne Brederoo*
Trix Hiemstra
Hester Wouda

Alten

Eleanor Hyde
Marieke Bouma
Suzanne de Vries
Geert-Jan Borgstein
Lin de Jong
Dagmar Buist

Tenoren

Olivier Kemler
Gerben Bos*
Gerard Boukes
Gosse van den Berg

Bassen

David Moolenaar
Michiel de Vries
Luuk Dijkhuis
Jaap de Wilde*

* zingen enkelbezet *Jesu, meine Freude*

Over het Luthers Bach Ensemble

Het Luthers Bach Ensemble werd in 2006 opgericht vanuit de wens meer Bachcantates ten gehore te brengen op basis van de authentieke uitvoeringspraktijk. Het LBE is het enige Oude Muziekensemble in Noord-Nederland met een orkest en twee koren: een kleinkoor en een projectkoor.

In de afgelopen jaren wist het LBE een kern van buitengewoon goede instrumentalisten aan te trekken. Het LBE stelt zich ten doel het publiek te betrekken bij de emotionele rijkdom en intense dramatiek van de barokmuziek, bijvoorbeeld door scenische uitvoeringen. Dat sluit aan bij de opvattingen uit de tijd van Bach dat muziek via de emotie inzicht verschaft in de essentiële aspecten van het leven.

Het LBE is letterlijk en figuurlijk gegrondvest in de Lutherse Kerk in Groningen. Het gebouw aan de Haddingestraat heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een belangrijk podium voor kleinere ensembles en kamermuziek. Daarnaast speelt het LBE op verschillende podia in Noord-Nederland, in de rest van Nederland en in Duitsland. De komst van het nieuwe Schnitgerorgel in 2017 is een belangrijke impuls voor muziekuvoeringen in combinatie met dit orgel, een voor Nederland unieke combinatie.

Het LBE is een Algemeen Nut Beogende Instelling.

Komende concerten

Messiah

vrijdag 20 december	19:30 Martinikerk Groningen
zaterdag 21 december	19:30 Nicolaikerk Appingedam
zondag 22 december	15:00 Sint Jansbasiliek Laren
dinsdag 24 december	19:30 Lutherse kerk Groningen (cantatedienst)

programma

George Frideric Handel, Messiah (HWV 56)

uitvoerenden

Lutherse Bach Academie (projectkoor, solisten & barokorkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda
Cressida Sharp (sopraan), Gerben van der Werf (countertenor), Jeffrey Thompson (tenor),
David Greco (bas)

Johannes-Passion (semi-scenisch)

donderdag 20 maart 2025	19:30 Koepelkerk Smilde
vrijdag 21 maart 2025	19:30 Martinikerk Sneek
zaterdag 22 maart 2025	19:30 Akerk Groningen
zondag 23 maart 2025	15:00 Martinikerk Doesburg
zaterdag 29 maart 2025	19:30 Driestwegkerk Nunspeet

programma

J.S. Bach, Johannes-Passion (BWV 245) in semi-scenische setting

uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (kleinkoor, solisten & barokorkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda
Elsina Jansen (regie), Nils Giebelhausen (Evangelist), Joris van Baar (Christus),
Kristen Witmer (sopraan), David van Laar (altus), William Knight (tenor),
Drew Santini (bas)

Rachel Podger & Erik Bosgraaf

vrijdag 28 februari 2025	20:15 SPOT Oosterpoort Groningen
zaterdag 1 maart 2025	20:00 Kruiskerk Burgum
zondag 2 maart 2025	16:00 Martinikerk Doesburg

programma

De koningin van de barokviool en een van de beste blokfluitisten ter wereld.
Een muzikale dialoog tussen de koningin van de barokviool (Rachel Podger)
en een van de beste en avontuurlijkste blokfluitisten ter wereld (Erik Bosgraaf),
begeleid door een geweldig barokorkest. Dat kan niet anders dan een
geweldige avond voor de liefhebbers van oude muziek worden.

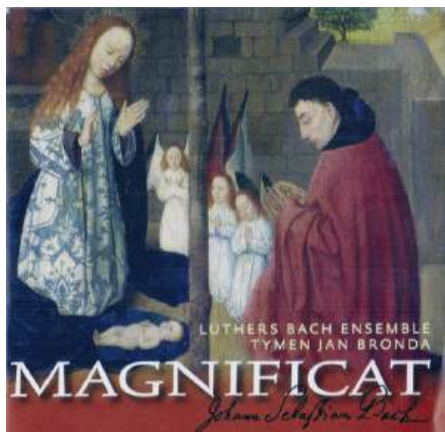
Met onder meer:

J.S. Bach, Vioolconcert in a, BWV 1041

J.S. Bach, Dubbelconcert voor viool en hobo in c, BWV 1060

uitvoerenden

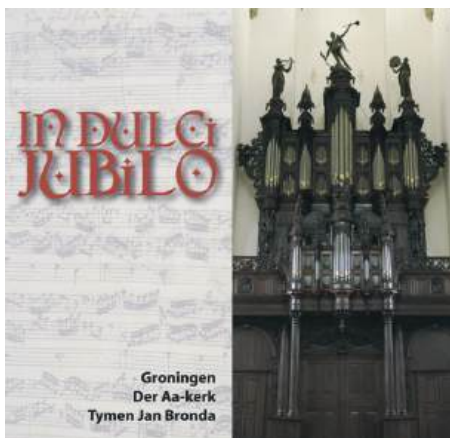
Luthers Bach Ensemble (barokorkest) o.l.v. Rachel Podger (viool)
Erik Bosgraaf (blokfluit)

Magnificat, Luthers Bach Ensemble

Op deze cd staan van Johann Sebastian Bach het Magnificat D-Dur BWV243 (met Laudens) en het Concerto d-Moll BWV1059R en de altsolocantate Gott soll allein mein Herze haben BWV169. Solisten op deze cd zijn Stefanie True (sopraan); Robert Kuizenga (altus); Richard Resch (tenor) en Michiel Meijer (bas). Een en ander wordt gecompleteerd door het kleinkoor en barokorkest van het LBE.

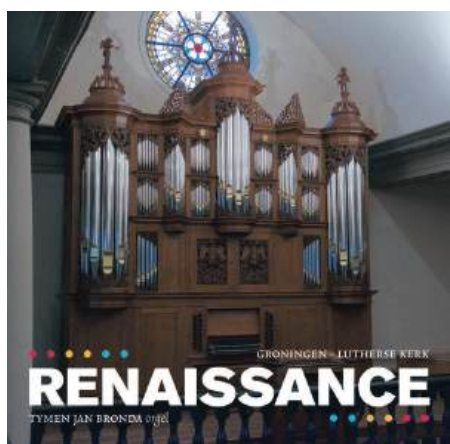
Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

In Dulci Jubilo, Tymen Jan Bronda

Deze cd verscheen in 2013. Tymen Jan Bronda speelde op het Schnitgerorgel van de Der Aa-kerk in Groningen. Het programma bevat werken uit de vroeg- en laatbarok die op het lijf van het instrument zijn geschreven.

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

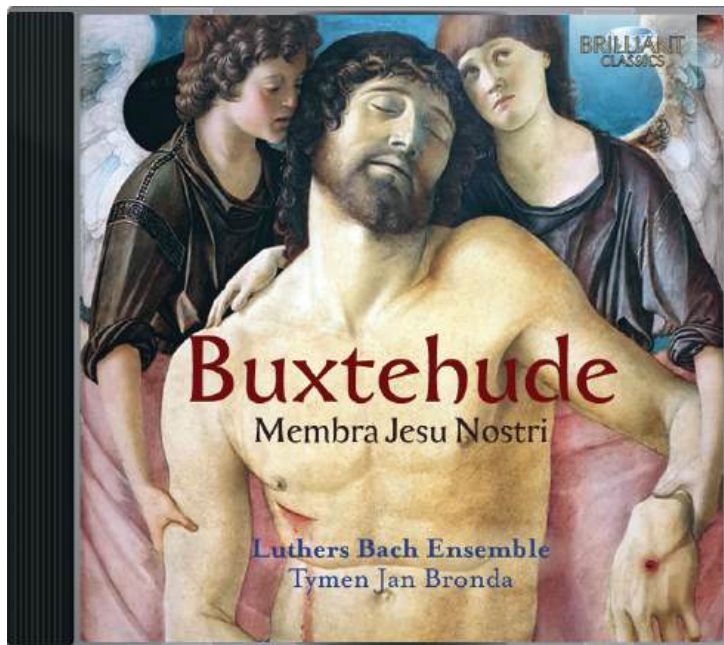
Renaissance

De in 2017 opgenomen cd van Tymen Jan Bronda op het nieuwe Schnitgerorgel van de Lutherse Kerk Groningen.

Op deze orgel-cd, waarop het Schnitgerorgel in vele kleuren is te horen, werken van Frescobaldi (Tocatta VI), Scheidemann (Motetkolorierungen), Weckmann, Böhm (Vater unser, Herr Jesu Christ dich zu uns wend), Buxtehude (Tocatta in d), en natuurlijk de grote J.S. Bach (Tocatta in F en diverse koraalbewerkingen).

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

Membra Jesu Nostri

Bestel nu Buxtehudes mooiste Passiemuziek!

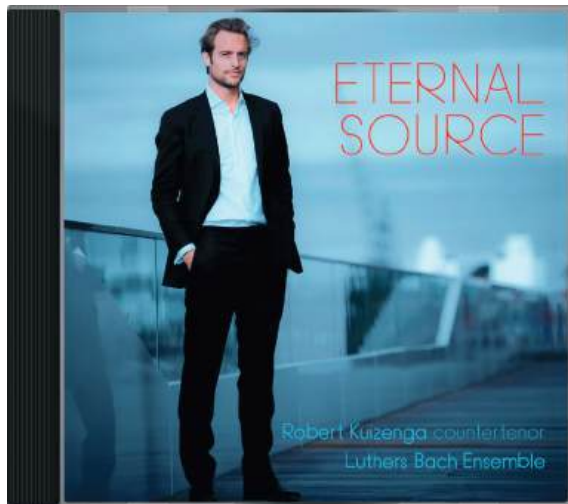
Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 12,50 (excl. € 2,50 verzendkosten)

Via de website is het album tevens verkrijgbaar in digitaal formaat, als: FLAC 96kHz/24-bit

Of beluister eerst een voorproefje op ons Youtubekanaal

Membra Jesu Nostri - Buxtehude bekendste vocale meesterwerk - werd voor het eerst uitgevoerd in Lübeck in 1680. De volledige titel van het stuk is 'Membra Jesu Nostri Patientis Sanctissima', letterlijk vertaald 'De allerheiligste ledematen van onze Heer Jezus in zijn lijden'. Het stuk bestaat uit zeven cantates die gaan over verschillende delen van het lichaam van de lijdende en stervende Christus aan het kruis: voeten, knieën, handen, zij, borst, hart en hoofd. Deze delen zijn mogelijk uitgekozen omdat er in de Middeleeuwen verschillende tradities waren ontstaan van het aanbidden van delen van Christus' lichaam die verwond waren, variërend van vijf tot zeven wonden. Hart en borst van de stervende Christus zijn volgens de overlevering niet direct verwond (of het moest zijn door geseling, dat als aparte verwonding wordt gezien in sommige tradities), maar wel in overdrachtelijke zin, en hebben bovendien een grote symbolische betekenis in de verschillende tradities van aanbedding van Christus.

Eternal Source

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl

Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

Via de website is het album tevens verkrijgbaar in digitaal formaat, als: FLAC 96kHz/24-bit

DAGBLAD VAN/ HET NOORDEN

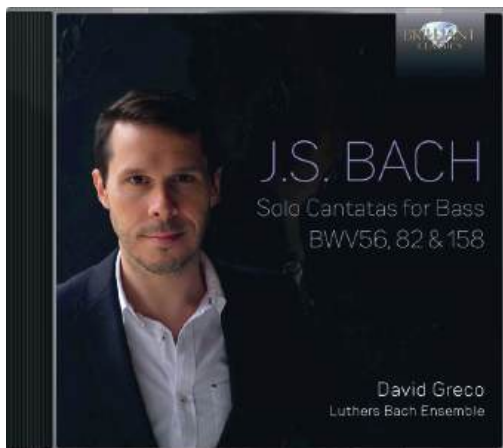
Luthers Bach Ensemble, Robert Kuizenga: *Eternal source*

★★★★☆

Het Luthers Bach Ensemble uit Groningen heeft een cd gemaakt waarop zanger Robert Kuizenga de hoofdrol vervult. De countertenor noemt het album in het tekstboekje 'een ode aan mijn jongenskoor-tijd met Bouwe Dijkstra'. Hij is namelijk muzikaal opgegroeid in het Roder Jongenskoor. *Eternal source* bevat een gevarieerde en kleurrijke verzameling barokmuziek (Handel, Purcell, Bach, Byrd, Telemann, Vivaldi), met fraaie bijdragen van drie LBE-musici: Bruno Fernandes (trompet), Mike Fentross (luit) en artistiek leider Tymen Jan Bronda (spinet en orgel). Het is toch vooral Kuizenga's prachtige stem die de aandacht trekt. Mannelijke alten willen nog wel eens hard en scherp klinken, maar bij Kuizenga tref je louter soepele zachtheid aan: een zekere breekbaarheid, die de schijn van imperfectie suggereert. Juist de kwetsbaarheid vormt Kuizenga's grote kracht waarmee hij je recht in de ziel treft. Geweldig zanger, prachtig album.

JOB VAN SCHAİK

Drie solocantates van Bach

'De muziek van Bach past David Greco als een handschoen. Zijn stem, warm en diep, is ideaal voor de Christuspartijen in Bachs passies. Die diepte komt hier met name tot uiting in de aria 'Schlummert ein, ihr matten Augen' uit cantate (BWV 82) en wordt nog versterkt door het Schnitgerorgel. Dat heeft hier dan wel niet echt een solopartij maar het voegt als continuo-instrument een belangrijke kleur toe aan het klein bezette ensemble.' (Marcel Bijlo in *Klassieke Zaken*)

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

Via de website is het album tevens verkrijgbaar in digitaal formaat, als: FLAC 96kHz/24-bit

Even voorstellen

Erik Verbeek - de nieuwe Zakelijk Leider

Per 1 november volg ik Janneke Olthuis op als zakelijk leider van het Luthers Bach Ensemble. Mijn naam is Erik Verbeek en ik ben bestuurskundige en fluitist. Muziek is mijn passie en leiding geven mijn talent. Ik verheug me op vele mooie jaren bij het LBE en ben Janneke dankbaar voor haar bijdrage aan dit prachtige koor en orkest. Ik combineer mijn werk als onderwijsbestuurder met het zakelijk leiderschap van het LBE en hoop regelmatig bij concerten aanwezig te zijn. In oktober heb ik al mogen genieten van 'Lugar Amor', het programma met Spaans-Amerikaanse Barok. Voor mij was dit onbekend repertoire. Ik hoop met het LBE de komende jaren veel bekende en onbekende programma's te mogen organiseren en de bekendheid van het LBE te vergroten. Ik wens u veel luistergenot toe bij de motetten van Bach.

Suzanne de Vries - de nieuwe Choir Manager

Hoi! Mijn naam is Suzanne de Vries, en vanaf dit najaar ben ik de nieuwe Choir Manager van het kleinkoor van het Luthers Bach Ensemble. Mijn eerste project bij het LBE was in 2022, tijdens het orgelfestival. Zingen doe ik al veel langer: al zo lang ik mij kan herinneren. Thuis stond altijd muziek aan, voornamelijk veel Bach en andere oude muziek. Ik heb vele jaren gezongen bij het A-capellakoor van G.S.M.G. Bragi en naast het LBE zing ik ook in mijn eigen ensemble, Aquilo. Als Choir Manager ben ik verantwoordelijk voor de bezetting van het kleinkoor, afwezigheden en dergelijke, en overleg ik met de artistiek leider en producer over de ins & outs van de concerten met betrekking tot het koor. Ik kijk uit naar vele mooie projecten met het LBE!

Luigi Orsini - Triple T Agency klassiek

Per seizoen 2025/26 werkt het Luthers Bach Ensemble samen met Luigi Orsini van Triple T Agency klassiek. Dit impresariaat gaat de projecten van het LBE verkopen aan de klassieke podia in Nederland. Triple T Agency is al ruim 15 jaar een begrip in theater- en kleinkunstland en breidt nu het aanbod uit naar klassiek. Luigi ontfermt zich over de klassieke tak. Hij heeft veel ervaring als bestuurslid en organisatie-, promotie- en productiemedewerker bij ensembles als MUSA en The Gents. Luigi heeft verder professioneel gezongen in ensembles als De Nederlandse Bachvereniging, Cappella Amsterdam en het Laurenscollegium en heeft daardoor grote affiniteit met koormuziek en oude muziek. Luigi gaat proberen om het prachtige Luthers Bach Ensemble nog beter onder de aandacht te brengen bij een breed publiek.

Wij zoeken Vrienden en Gulle Gevers

Uw steun voor langere tijd is onmisbaar. Willen wij op langere termijn de bewezen kwaliteit behouden en daarnaast die prachtige programma's kunnen uitvoeren, dan kunnen wij dat niet alleen. Is dit wat voor u? Stuur dan een email naar **secretaris.lbe@gmail.com** en wij handelen graag de zakelijke kant voor u af.

U bent al **Vriend** van het LBE vanaf €50 per jaar; u krijgt dan korting op twee kaarten per concert, gereserveerde 2e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij de concerten, een gratis pauzedrankje en programmaboekje. Daarnaast ontvangt u regelmatig een nieuwsbrief en bent u als eerste op de hoogte van aanstaande concerten en ander nieuws over het LBE.

Wordt u **Gulle Gever**? Dat kan vanaf €250,00 per jaar voor een periode van minimaal 5 jaar. U ontvangt 1e rang vrijkaarten (aantal is afhankelijk van uw jaarlijkse bijdrage), korting op kaarten, gereserveerde 1e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij de concerten, een gratis pauzedrankje en programmaboekje.

Daarnaast ontvangt ook u regelmatig een nieuwsbrief en bent u als eerste op de hoogte van aanstaande concerten en ander nieuws over het LBE.

Jaarlijkse bijdrage	Vrijkaarten
€250	2 per jaar
€500	6 per jaar
€1000	2 per concertreeks

Een periodieke gift leidt tot een groter belastingvoordeel dan een eenmalige gift. Als u minimaal vijf jaar jaarlijks een periodieke gift geeft, is de niet-aftekbare drempel niet van toepassing en geldt zelfs geen maximum aan uw aftrekbare gift. (Deze gelden wel voor een eenmalige gift.)

U hebt een simpele overeenkomst nodig om beroep te kunnen doen op de belastingvoordelen van een periodieke gift.

WORD VRIEND VAN HET LBE EN SCAN DEZE QR CODE!

Wij zoeken Enthousiaste kok(s)

Het floormanagement van het LBE vraagt:

Enthousiaste kok(s)

Om het kookteam te komen versterken.

Wat houdt het in:

- Er wordt door meerdere koks om de beurt gekookt voor de musici en de mensen van het floormanagement;
- De grootte van de groep varieert ongeveer van 12 tot 35 personen;
- Een enkele keer wordt er ook voor het koor gekookt, maar dan door twee koks;
- Servies, bestek en inductiekookplaten zijn aanwezig, pannen in eigen bezit of worden uitgewisseld;
- Per kerk of locatie blijft het een uitdaging hoe daar te kunnen koken of opwarmen.

Informatie daarover is reeds verzameld;

- Voor een concertreeks wordt binnen het kookteam overlegd wie er kan en wat er wordt gekookt, natuurlijk afhankelijk van ieders mogelijkheden;
- Naast eigen vervoer, kan er ook een beroep worden gedaan op vervoer anderszins;
- Onkosten van zowel het eten als de benzine kunnen worden ingediend.

Wij bieden:

- Een gezellig team;
- Uitdaging om het met elkaar maar weer te fixen;
- Hulp en inspiratie waar nodig;
- Zeer dankbare eters;
- En..... een gratis concert.

Wie meldt zich?

Verdere informatie te verkrijgen en/of aanmelden bij de coördinator van het kookteam:

Hilde Mollema 06 48116281 of Titia Patberg 06 11148862 (coördinatie floormanagement).

Colofon

Floormanagers: Titia Patberg (coördinatie), Annelies Berends, Geetje Hoortje, Hester de Ruiters, Hilde Mollema, Ite Harm Meerveld, Janneke Luttje, Janneke Pennink, Jikke Barwegen, Rika Bos, Roelie Karsijns
Coördinatie kassa: Bernard van Reemst
Fotografie: Dasha Vinogradova
Geluidsoptnames: Jan Willem van Willigen
Teksten: Ria van Hengel, Tymen Jan Bronda
Redactie: Dagmar Buist
Ontwerp: Guus van Nunen - gemakpc.nl

Voor meer informatie en het laatste nieuws, kijk op onze website www.luthersbachensemble.nl

Het LBE is te vinden op sociale media

Stichting LUTHERS BACH ENSEMBLE te Groningen
Postadres p/a Haddingestraat 19a 9711 KB GRONINGEN
e-mailadres info@luthersbachensemble.nl
IBAN NL70INGB0002878593 / BIC INGBNL2A
t.n.v. stichting Luthers Bach Ensemble Groningen
Kamer van Koophandel 02096248 ANBI nr. 65004

Wilt u zich aanmelden voor de LBE-mailinglist/Nieuwsbrief scan dan deze QR code:
U kunt ook een email sturen naar: secretaris.lbe@gmail.com.

Management

Artistic Director (artistiek leider)
Tymen Jan Bronda
info@luthersbachensemble.nl
+31 (0)6 27035682

Managing Director (zakelijk leider)
Erik Verbeek
zakelijkleider@luthersbachensemble.nl

Impresario
Luigi Alfredo Orsini
klassiek@tripleagency.nl
06 22931242

Producer: Titia Patberg
Fundraiser: Wilma Seijbel
PR Monique van Amerongen

Bestuur

Leendert Klaassen (voorzitter)
Broer Miedema (penningmeester)
Jikke Barwegen (secretaris)
Titia Siekmans (algemeen bestuurslid)
Heiko Kuipers (algemeen bestuurslid)

Raad van toezicht

Jan Willem van Willigen
Karel Knoll
Jan Hendrik Kuiper

Choir Manager LBE: Suzanne de Vries
Choir Manager LBA: Annie-Evie Beukema
Inspicient: Ite-Harm Meerveld
Podium: Oege Mollema (coördinatie)

MESSIAH

GEORGE FRIDERIC HANDEL

LUTHERSE BACH ACADEMIE

projectkoor, barokorkest & solisten o.l.v. Tymen Jan Bronda
Cressida Sharp (sopraan) | Gerben van der Werf (countertenor) | Jeffrey Thompson (tenor) | David Greco (bas)

GRONINGEN

VR 20 dec 19:30

Martinikerk

APPINGEDAM

ZA 21 dec 19:30

Nicolaïkerk

LAREN

ZO 22 dec 15:00

Sint Jansbasiliek

kaarten & informatie via www.luthersbachensemble.nl

